

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پژوهشکده مطالعات فرهنگی و ارتباطات

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته دین و رسانه

مطالعه تطبیقی نشانه شناختی در دو سریال لوسیفر و اغماء

استاد راهنما:

دکتر حسین بصیریان

استاد مشاور:

دکتر منصور ساعی

دانشجو:

فاطمه صفائی

اردیبهشت ۱۴۰۱

تقدیم ہے:

پدر و مادر و ہمسر عزیزم

کہ با صبری فراوان آرایش را بہ من بدیہ کردہ اند

چکیده

رابطه دین و رسانه یکی از موضوعاتی است که در طول تاریخ همواره مورد توجه اندیشمندان حوزه ارتباطات بوده است (بازنمایی مفهوم خدا در سه فیلم دینی شاخص در پایگاه اینترنتی آی ام دی بی، نشریه مطالعات رسانه های جدید، سال ۱۳۹۸، شماره ۴). در این میان تصویرسازی که رسانه های داخلی و خارجی از شیطان دارند بسیار مهم است، به خصوص رسانه ای مانند هالیوود که نفوذ جهانی پیدا کرده است. این پایان نامه در صدد بررسی نحوه بازنمایی مفهوم شیطان در سریال لوسیفر و سریال اغماء است، برای علمی شدن پژوهش نظریات نشانه شناسی سوسور، پیرس و بارت مطرح شده است، در بحث روش شناسی الگوی فیسک مورد استفاده قرار گرفته و روش تحلیل نما در هر دو سریال است.

بر اساس نتایج به دست آمده در این پژوهش، هالیوود سعی دارد تصویر ذهنی مخاطب از شیطان را دچار اختلال کرده و آن را با تصویر ذهنی که از شیطان دارد درهم آمیزد (بازنمایی مفهوم خدا در سه فیلم دینی شاخص در پایگاه اینترنتی آی ام دی بی، نشریه مطالعات رسانه های جدید، سال ۱۳۹۸، شماره ۴). در سریال لوسیفر، شیطان در واقعیت با آنچه که در متون دینی گفته شده است در تضاد است. شیطان در این سریال، موجودی است با شخصیت و عملکرد مثبت. و اما در سریال اغماء شیطان طبق قرآن و گفته های دین اسلام، دشمن قسم خورده انسان ها است که سعی در به گمراه کشیدن آن ها دارد.

کلید واژه ها

نشانه شناسی، بازنمایی، شیطان، سریال لوسیفر، سریال اغماء

فهرست مطالب

مقدمه ۱

فصل اول: کلیات تحقیق

۱-۱ بیان مساله ۳

۲-۱ ضرورت و اهمیت تحقیق ۶

۳-۱ اهداف تحقیق ۶

۴-۱ قلمرو پژوهش ۷

۵-۱ سوالات تحقیق ۷

۱-۵-۱ سوال اصلی ۷

۲-۵-۱ سوالات فرعی ۷

۶-۱ ادبیات مفاهیم ۷

۱-۶-۱ بازنمایی ۷

۱-۶-۲ نشانه ۸

۱-۶-۳ تصویر ۸

۱-۷ بررسی تحقیقات پیشین ۹

۱-۷-۱ مطالعات داخلی ۹

۱-۷-۲ مطالعات خارجی ۱۰

فصل دوم: مبانی نظری پژوهش

۲-۱ مبانی نظری ۱۳

۲-۱-۱ بازنمایی ۱۳

۲-۱-۱-۱ استراتژی‌های بازنمایی ۱۶

۲-۱-۱-۲ رویکردهای بازنمایی ۱۷

۲-۱-۲ نشانه‌شناسی ۱۸

۲-۱-۲-۱ فردینان دو سوسور ۱۹

۲-۱-۲-۲ چارلز ساندرس پیرس ۲۱

۲-۱-۲-۳ رولان بارت ۲۳

۲-۲ مفاهیم ۲۴

- ۲-۲-۱ لغت شیطان و اصطلاح آن از دیدگاه قرآن ۲۴
- ۲-۲-۲ واژه شیطان و اصطلاح آن از منظر قرآن ۲۵
- ۲-۲-۳ لغت شیطان و اصطلاح آن از دیدگاه انجیل ۲۵
- ۲-۲-۴ واژه ابلیس و اصطلاح آن از منظر قرآن ۲۶
- ۲-۲-۵ ابلیس و اصطلاح آن از دیدگاه تورات ۲۷
- ۲-۲-۶ لغت ابلیس و اصطلاح آن از منظر انجیل ۲۷
- ۲-۲-۷ وجوه اشتراک و افتراق هر سه کتاب مذکور در مورد شیطان و ابلیس از لحاظ لغت و اصطلاح ۲۸
- ۲-۲-۷-۱ وجوه اشتراک هر سه کتاب ۲۸
- ۲-۲-۷-۲ وجوه افتراق هر سه کتاب ۲۸
- ۲-۳ تاریخچه ۲۹
- ۲-۳-۱ تاریخچه نشانه‌شناسی ۲۹
- ۲-۴ رابطه دین و رسانه ۳۰
- ۲-۴-۱ رویکرد ابزارگرایانه ۳۲

۳۲ ۲-۴-۲ رویکرد ذات‌گرایانه

۳۳ ۳-۴-۲ رویکرد تعاملی

۳۴ ۵-۲ نشانه‌شناسی

فصل سوم: روش تحقیق

۳۷ ۱-۳ مقدمه

۳۷ ۲-۳ روش تحقیق

۳۸ ۱-۲-۳ فردینان دو سوسور

۳۸ ۱-۱-۲-۳ تحلیل همزمانی و در زمانی

۳۹ ۲-۱-۲-۳ تحلیل بینامتنی

۳۹ ۳-۱-۲-۳ استعاره و کنایه

۳۹ ۴-۱-۲-۳ رمزها

۴۰ ۲-۲-۳ جان فیسک

۴۱ ۱-۲-۲-۳ ارتباط رمزگان سه‌گانه با هم و با سطوح جهانی

۴۸ ۳-۳ روش نمونه‌گیری

۴۸ ۱-۳-۳ سریال لوسیفر

۴۹ ۲-۳-۳ سریال اغماء

فصل چهارم: یافته‌های تحقیق

۵۱ ۱-۴ سریال لوسیفر

۵۲ ۱-۱-۴ اهمیت و برجستگی فیلم

۵۳ ۲-۱-۴ معرفی فیلم

۵۴ ۳-۱-۴ تحلیل فیلم

۱۷۲ ۲-۴ سریال اغماء

۱۷۳ ۱-۲-۴ اهمیت و برجستگی فیلم

۱۷۴ ۲-۲-۴ معرفی فیلم

۱۷۵ ۳-۲-۴ تحلیل فیلم

فصل پنجم: نتیجه‌گیری

۲۳۷ ۱-۵ مقدمه

۲۳۸ ۲-۵ تحلیل داده‌ها

۳-۵ راهکارها ۲۴۹

۴-۵ پیشنهاد علمی ۲۵۰

منابع فارسی ۲۵۱

منابع انگلیسی ۲۵۵

فهرست اشکال

شکل ۱- نمودار یک نشانه از سوسور ۲۱

شکل ۲- نمودار یک نشانه از پیرس ۲۲

شکل ۳- ابعاد سه گانه نشانه ها ۲۲

شکل ۴- پوستر لوسیفر ۵۱

شکل ۵- پوستر اغماء ۱۷۲

فهرست جداول

- جدول ۱- سطوح رمزگان جان فیسک..... ۴۰
- جدول ۲- انواع نورپردازی در فیلم..... ۴۵
- جدول ۳- نماهای دوربین..... ۴۶
- جدول ۴- انواع زاویه دوربین..... ۴۸
- جدول ۵ - معرفی لوسیفر..... ۵۴
- جدول ۶- تحلیل لوسیفر..... ۵۶
- جدول ۷- تحلیل لوسیفر ۵۷
- جدول ۸- تحلیل لوسیفر..... ۵۸
- جدول ۹- تحلیل لوسیفر..... ۵۹
- جدول ۱۰- تحلیل لوسیفر ۵۹
- جدول ۱۱- تحلیل لوسیفر..... ۶۰
- جدول ۱۲- تحلیل لوسیفر..... ۶۱
- جدول ۱۳- تحلیل لوسیفر..... ۶۲
- جدول ۱۴- تحلیل لوسیفر..... ۶۳

٦٤	جدول ١٥ - تحليل لوسيفر.....
٦٥	جدول ١٦ - تحليل لوسيفر.....
٦٦	جدول ١٧ - تحليل لوسيفر.....
٦٧	جدول ١٨ - تحليل لوسيفر.....
٦٨	جدول ١٩ - تحليل لوسيفر.....
٦٩	جدول ٢٠ - تحليل لوسيفر.....
٧١	جدول ٢١ - تحليل لوسيفر.....
٧٢	جدول ٢٢ - تحليل لوسيفر.....
٧٣	جدول ٢٣ - تحليل لوسيفر.....
٧٤	جدول ٢٤ - تحليل لوسيفر.....
٧٥	جدول ٢٥ - تحليل لوسيفر.....
٧٧	جدول ٢٦ - تحليل لوسيفر.....
٧٨	جدول ٢٧ - تحليل لوسيفر.....
٧٩	جدول ٢٨ - تحليل لوسيفر.....
٨٠	جدول ٢٩ - تحليل لوسيفر.....
٨٢	جدول ٣٠ - تحليل لوسيفر.....

٨٤	جدول ٣١- تحليل لوسيفر.....
٨٥	جدول ٣٢- تحليل لوسيفر.....
٨٦	جدول ٣٣- تحليل لوسيفر.....
٨٧	جدول ٣٤- تحليل لوسيفر.....
٨٨	جدول ٣٥- تحليل لوسيفر.....
٩٠	جدول ٣٦- تحليل لوسيفر.....
٩١	جدول ٣٧- تحليل لوسيفر.....
٩٢	جدول ٣٨- تحليل لوسيفر.....
٩٢	جدول ٣٩- تحليل لوسيفر.....
٩٣	جدول ٤٠- تحليل لوسيفر.....
٩٤	جدول ٤١- تحليل لوسيفر.....
٩٥	جدول ٤٢- تحليل لوسيفر.....
٩٦	جدول ٤٣- تحليل لوسيفر.....
٩٧	جدول ٤٤- تحليل لوسيفر.....
٩٨	جدول ٤٥- تحليل لوسيفر.....
٩٩	جدول ٤٦- تحليل لوسيفر.....

جدول ٤٧ - تحليل لوسيفر.....	١٠٠
جدول ٤٨ - تحليل لوسيفر.....	١٠١
جدول ٤٩ - تحليل لوسيفر.....	١٠٢
جدول ٥٠ - تحليل لوسيفر.....	١٠٣
جدول ٥١ - تحليل لوسيفر.....	١٠٤
جدول ٥٢ - تحليل لوسيفر.....	١٠٥
جدول ٥٣ - تحليل لوسيفر.....	١٠٦
جدول ٥٤ - تحليل لوسيفر.....	١٠٧
جدول ٥٥ - تحليل لوسيفر.....	١٠٨
جدول ٥٦ - تحليل لوسيفر.....	١٠٩
جدول ٥٧ - تحليل لوسيفر.....	١١٠
جدول ٥٨ - تحليل لوسيفر.....	١١١
جدول ٥٩ - تحليل لوسيفر.....	١١٢
جدول ٦٠ - تحليل لوسيفر.....	١١٥
جدول ٦١ - تحليل لوسيفر.....	١١٦
جدول ٦٢ - تحليل لوسيفر.....	١١٧

جدول ٦٣ - تحليل لوسيفر.....	١١٨
جدول ٦٤ - تحليل لوسيفر.....	١٢٠
جدول ٦٥ - تحليل لوسيفر.....	١٢١
جدول ٦٦ - تحليل لوسيفر.....	١٢١
جدول ٦٧ - تحليل لوسيفر.....	١٢٣
جدول ٦٨ - تحليل لوسيفر.....	١٢٤
جدول ٦٩ - تحليل لوسيفر.....	١٢٥
جدول ٧٠ - تحليل لوسيفر.....	١٢٧
جدول ٧١ - تحليل لوسيفر.....	١٢٨
جدول ٧٢ - تحليل لوسيفر.....	١٢٩
جدول ٧٣ - تحليل لوسيفر.....	١٣١
جدول ٧٤ - تحليل لوسيفر.....	١٣٣
جدول ٧٥ - تحليل لوسيفر.....	١٣٤
جدول ٧٦ - تحليل لوسيفر.....	١٣٤
جدول ٧٧ - تحليل لوسيفر.....	١٣٥
جدول ٧٨ - تحليل لوسيفر.....	١٣٦

جدول ٧٩ - تحليل لوسيفر.....	١٣٧
جدول ٨٠ - تحليل لوسيفر.....	١٣٩
جدول ٨١ - تحليل لوسيفر.....	١٤٠
جدول ٨٢ - تحليل لوسيفر.....	١٤١
جدول ٨٣ - تحليل لوسيفر.....	١٤٢
جدول ٨٤ - تحليل لوسيفر.....	١٤٤
جدول ٨٥ - تحليل لوسيفر.....	١٤٥
جدول ٨٦ - تحليل لوسيفر.....	١٤٧
جدول ٨٧ - تحليل لوسيفر.....	١٤٨
جدول ٨٨ - تحليل لوسيفر.....	١٤٩
جدول ٨٩ - تحليل لوسيفر.....	١٥٠
جدول ٩٠ - تحليل لوسيفر.....	١٥١
جدول ٩١ - تحليل لوسيفر.....	١٥٢
جدول ٩٢ - تحليل لوسيفر.....	١٥٣
جدول ٩٣ - تحليل لوسيفر.....	١٥٥
جدول ٩٤ - تحليل لوسيفر.....	١٥٦

جدول ٩٥ - تحليل لوسيفر.....	١٥٧
جدول ٩٦ - تحليل لوسيفر.....	١٥٩
جدول ٩٧ - تحليل لوسيفر.....	١٦٠
جدول ٩٨ - تحليل لوسيفر.....	١٦١
جدول ٩٩ - تحليل لوسيفر.....	١٦٢
جدول ١٠٠ - تحليل لوسيفر.....	١٦٣
جدول ١٠١ - تحليل لوسيفر.....	١٦٤
جدول ١٠٢ - تحليل لوسيفر.....	١٦٦
جدول ١٠٣ - تحليل لوسيفر.....	١٦٧
جدول ١٠٤ - معرفى اغماء.....	١٧٥
جدول ١٠٥ - تحليل اغماء.....	١٧٦
جدول ١٠٦ - تحليل اغماء.....	١٧٨
جدول ١٠٧ - تحليل اغماء.....	١٧٩
جدول ١٠٨ - تحليل اغماء.....	١٨٠
جدول ١٠٩ - تحليل اغماء.....	١٨١
جدول ١١٠ - تحليل اغماء.....	١٨١

جدول ١١١ - تحليل اغماء.....	١٨٢
جدول ١١٢ - تحليل اغماء.....	١٨٤
جدول ١١٣ - تحليل اغماء.....	١٨٥
جدول ١١٤ - تحليل اغماء.....	١٨٦
جدول ١١٥ - تحليل اغماء.....	١٨٧
جدول ١١٦ - تحليل اغماء.....	١٨٨
جدول ١١٧ - تحليل اغماء.....	١٨٩
جدول ١١٨ - تحليل اغماء.....	١٩١
جدول ١١٩ - تحليل اغماء.....	١٩٢
جدول ١٢٠ - تحليل اغماء.....	١٩٣
جدول ١٢١ - تحليل اغماء.....	١٩٤
جدول ١٢٢ - تحليل اغماء.....	١٩٥
جدول ١٢٣ - تحليل اغماء.....	١٩٦
جدول ١٢٤ - تحليل اغماء.....	١٩٧
جدول ١٢٥ - تحليل اغماء.....	١٩٨
جدول ١٢٦ - تحليل اغماء.....	١٩٩

جدول ١٢٧ - تحليل اغماء.....	٢٠٠
جدول ١٢٨ - تحليل اغماء.....	٢٠١
جدول ١٢٩ - تحليل اغماء.....	٢٠٣
جدول ١٣٠ - تحليل اغماء.....	٢٠٤
جدول ١٣١ - تحليل اغماء.....	٢٠٥
جدول ١٣٢ - تحليل اغماء.....	٢٠٦
جدول ١٣٣ - تحليل اغماء.....	٢٠٧
جدول ١٣٤ - تحليل اغماء.....	٢٠٨
جدول ١٣٥ - تحليل اغماء.....	٢١٠
جدول ١٣٦ - تحليل اغماء.....	٢١١
جدول ١٣٧ - تحليل اغماء.....	٢١٢
جدول ١٣٨ - تحليل اغماء.....	٢١٤
جدول ١٣٩ - تحليل اغماء.....	٢١٤
جدول ١٤٠ - تحليل اغماء.....	٢١٥
جدول ١٤١ - تحليل اغماء.....	٢١٦
جدول ١٤٢ - تحليل اغماء.....	٢١٧

جدول ۱۴۳ - تحلیل اغماء.....	۲۱۸
جدول ۱۴۴ - تحلیل اغماء.....	۲۱۹
جدول ۱۴۵ - تحلیل اغماء.....	۲۲۰
جدول ۱۴۶ - تحلیل اغماء.....	۲۲۱
جدول ۱۴۷ - تحلیل اغماء.....	۲۲۲
جدول ۱۴۸ - تحلیل اغماء.....	۲۲۳
جدول ۱۴۹ - تحلیل اغماء.....	۲۲۳
جدول ۱۵۰ - تحلیل اغماء.....	۲۲۴
جدول ۱۵۱ - تحلیل اغماء.....	۲۲۵
جدول ۱۵۲ - تحلیل اغماء.....	۲۲۶
جدول ۱۵۳ - تحلیل اغماء.....	۲۲۷
جدول ۱۵۴ - تحلیل اغماء.....	۲۲۸
جدول ۱۵۵ - تحلیل اغماء.....	۲۲۸
جدول ۱۵۶ - تحلیل اغماء.....	۲۲۹
جدول ۱۵۷ - تحلیل اغماء.....	۲۳۰
جدول ۱۵۸ - جمع بندی داده ها.....	۲۴۸

مقدمه

در سال ۱۸۸۴ با اختراع تلویزیون دنیا دچار تحولات عمیقی شد و یک ارتباط نوین بین تولیدکنندگان پیام با مخاطبان آنها به وجود آمد. تلویزیون دوره‌ها و کاربردهای متفاوتی را از سر گذراند و پیشرفت تکنولوژی نیز بر روی آن تاثیر شگرفی گذاشت تا جایی که فیلم‌های سیاه و سفید صامت جای خود را به فیلم‌های دیالوگ محور، رنگی و اکشن جدید داده‌اند، فیلم‌هایی که با جلوه‌های ویژه خاص مخاطبان گسترده‌ای پیدا کرده‌اند.

در این میان تصویرسازی که رسانه‌های داخلی و خارجی از شیطان دارد بسیار مهم است، به‌خصوص رسانه‌ای مانند هالیوود که نفوذ جهانی پیدا کرده است. صنعت فیلم‌سازی پیشرفت و رونق خود را مدیون هالیوود است، رسانه‌ای که امروزه با مخاطبان جهانی به صورت برون مرزی درآمد دارد. هالیوود از دیرباز سعی داشته تا در تمام زمینه‌ها و حوزه‌ها به تولید سریال‌های پر مخاطب بپردازد تا از این طریق بتواند به نظم نوین جهانی کمک کند. از حوزه‌هایی که هالیوود به فیلم‌سازی در آن علاقه بسیاری دارد، بحث شیطان شناسی است؛ لذا در این زمینه سریال‌های بسیاری تولید کرده است، تا جایی که منتقدان عناوینی چون شیطان هالیوودی را وارد این صنعت کرده‌اند. در کنار سینمای هالیوود که به سیما و شخصیت شیطان پرداخته است، رسانه ملی نیز سریال‌هایی با همین مضمون تولید و پخش کرده است.

این پژوهش به دنبال آن است تا با روش نشانه‌شناسی به بازنمایی مفهوم شیطان در رسانه داخلی و خارجی بپردازد، بر همین اساس مورد مطالعه در این پژوهش دو سریال لوسیفر و اگم است.

فصل اول: کلیات تحقیق

۱-۱ بیان مسأله:

سینمای معناگرا سینمایی است که توجه به واقعیت‌های جاری زندگی بشری را، عطف به رموز باطنی آن مورد نظر قرار می‌دهد به این معنی می‌کوشد از «صفات به ذات پدیده‌ها» از «صورت به معنای آنها»، از «ظاهر به باطن»، از «ماده به جان»، از «جسم به روح» و از «شهود به غیب» گذر کند و هیچ یک را نادیده فرونگذارد و هیچ کدام از این دو سوی واقعی بودن را از هم جدا نکند و به هیچ کدام بی‌توجه نباشد. از آنجا که معنای هستی روی داشتن به کمال است، لذا سینمای معناگرا، پرداختن به واقعیت رمزآلود هستی را با گرایش به کمال وجهه همت خود قرار می‌دهد. در سینمای معناگرا نشانه‌ها و اشارات به طور جدی مورد استفاده قرار می‌گیرند؛ به نحوی که «نشانه گذاری» و «آیات شناسی» و استفاده از «نمادها» ویژگی عمومی و گاه غالب سینمای معناگراست (اسفندیاری، ۱۳۸۴: ۴۸).

مضامینی همچون روح، آخرت، ذهن و عین، نیروهای غیرعادی بشری، شفافبخشی، کشف و کرامات، رویا و کابوس، معجزه و امدادهای غیبی، شیاطین و فرشتگان، جن و جن زدگی، شاعرانگی و شهود و ارتباط با مردگان از مواردی است که در سینمای معناگرا موضوع پرداخت قرار می‌گیرد. در ایران نیز، اصطلاح «سینمای معناگرا» اولین بار از سوی محمد مهدی حیدریان (معاون سینمایی وزارت ارشاد) مطرح شد (مصلح حیدرزاده، ۱۳۸۳: ۳۴).

سینما در عصر حاضر، از ابزارهای هنری و صنعتی در راستای گسترش هویت فرهنگی و اندیشه موردنظر خود، بهره می‌گیرد و از رسانه های مهمی که در تولید، بازتولید و بازنمایی آن اهمیت ویژه ای دارد که دارای کارکرد فرهنگ سازی در سطح جامعه است (زمانی انبوهی، ۱۳۹۳: ۲).

در این میان هالیوود به عنوان قدرتمندترین مجموعه فیلم سازی در سطح جهان خارج دارای موقعیتی منحصر به فرد و بی بدیل است. این مجموعه با استفاده از ابزارهای پیشرفته فناوری و شگردهای بسیار پیچیده رسانه ای و تبلیغاتی به تولید و توزیع گسترده متون رسانه ای در قالب فیلم های سینمایی و سریال می‌پردازد (سرخیل، ۱۳۹۱: ۱۴).

یکی از موضوعات اساسی که در سال های اخیر در سینمای پرمخاطب هالیوودی به آن توجه ویژه می‌شود و سرمایه کلانی را برای طراحی و ساخت فیلم های آن صرف می‌شود، موضوعاتی با مفاهیم و باورهای دینی است که به طور اخص به موضوع شیطان می‌پردازند.

شیطان در سینما معمولاً مظهر ایجاد وحشت، وسوسه، فریب، پلیدی و گاه نابودی است. یک بستر داستانی دراماتیک، که میدان نبرد خیر و شر است، نیاز به قهرمان و ضد قهرمان دارد (کثیریان، ۱۳۹۱). مقاله نشانی از شر/ مروری بر ۱۰ فیلم شیطانی دنیای سینما. سایت خبر آنلاین). البته «سینمای معناگرا» یک ژانر، نوع یا گونه در سینما نیست، بلکه نوعی رویکرد محتوایی است که ممکن است در هر گونه‌ای از ژانرهای سینمایی نمود پیدا کند. عموماً در فیلم‌هایی که «شیطان» نقش محوری دارد، «شر» عنصر اصلی است. اغلب اینگونه فیلم‌ها به ژانر وحشت تعلق دارند و شیطان در آن غالباً از قدرتی بلامنازع برخوردار است و این قدرت نیز، ریشه در ماهیت فرامادی‌اش دارد.

سریال لوسیفر که تاکنون چهار فصل از آن پخش شده است، با میانگین ۶ میلیون بیننده در آمریکا جزء ۵۰ فیلم محبوب و پرمخاطب به حساب می‌آید (Imdb, ۲۰۱۹: online).

در این سریال، لوسیفر (لقب شیطان به معنی ستاره ای که از آسمان سقوط کرده و در تورات و انجیل و در سه گانه دانته بارها به آن اشاره شده است) (با بازی تام الیس) فرمانروایی جهنم را رها کرده و به زمین آمده و در کالبدی انسانی در میان انسان‌ها زندگی می‌کند. وی تشنه شناخت انسان‌های زنده است نه انسان‌هایی که در جهنم آنها را عذاب می‌داده است او این کار به منزله تفریح قلمداد می‌کند و تا به این جای داستان بیشتر قصدش این است ماهیت واقعی یا همان روح انسانها را قبل از مرگ بشناسد (سایت مووی مگ معرفی و نقد و بررسی سریال لوسیفر).

نکته مهم در سریال «لوسیفر»، سیال بودن مفهوم شیطان به مثابه یکی از مفاهیم دینی مرجع و همه جا حاضر است که رمزگشایی آن از منظر رمزگان‌های فنی، اجتماعی و ایدئولوژیک (مبتنی بر آرای فیسک) ناظر به ژانر، شخصیت، سناریو و روایت بر ساخته شده از آن قرار دارد. به عنوان مثال، لوسیفر ویژگی‌های شیطانی خود مانند بدذات بودن و تحریک به گناه خود را در پشت لایه ای از شوخ طبعی پنهان کرده است. او مهمترین عامل شیطانی خود یعنی دعوت به گناه را حفظ کرده و به همراه یکی از شکنجه گرانس که در کالبد یک زن قرار گرفته، یک کلوب شبانه دایر کرده است که در آن خدمات جنسی ارائه می‌کند (سایت مووی مگ معرفی و نقد و بررسی سریال لوسیفر).

در کنار سینمای هالیوود که به سیما و شخصیت شیطان پرداخته است، رسانه ملی نیز سریال‌هایی با همین مضمون تولید و پخش کرده است.

در این میان سریال اغما از برنامه های مناسبی پخش شده در ماه مبارک رمضان در دهه هشتاد و از آخرین حلقه های مجموعه سریال های ماورائی در آن دهه است. داستان این سریال درباره ی ارتباط پزشکی دانا و توانا در دانش و فن جراحی مغز به نام "دکتر طه پژوهان" با شیطان است. او پزشکی معتقد، مومن، ظاهرالصلاح و متشرع است. دکتر پژوهان در پی جراحی ناموفق همسرش به دست وی که به فوت ایشان منجر شد، به انزوا می رود. شبی بر سر قبر همسرش با تمثل شیطان در لباس فردی زن مرده مواجه می شود که به پژوهان القا می کند در وجود خدا یا دست کم عدالت الهی شک دارد که چرا همسر جوان او را از وی گرفته است. او از این القا متأثر شده و مدتی با این وسوسه و شک و بی اعتمادی زندگی می کند؛ اما به زودی توبه می کند. پس از توبه، با تمثل شیطان در قالب جوانی پاک دل و ظاهرالصلاح به نام الیاس که به شکل معجزه آسا و با دعا و توسل در بیمارستان محل کار وی شفا یافته و پس از آن ناپدید شده بود برخورد می کند. این جوان آرام آرام در دکتر نفوذ می کند و با نشان دادن آگاهی های خود از حوادث و پیش بینی آن ها اعتماد دکتر را جلب می کند که در رفتار و انتخاب خود زیرنظر او باشد. این شخص، دکتر را از کارهای نیک به ویژه خدمات درمانی به افراد مومن بازداشته و به کارهای بد مخصوصا نجات تبهکاران فرمان می دهد.

در پی این وسوسه ها، ارتباط صمیمی پژوهان با دوستان و بلکه دختر دلبنده خود پری برهم می خورد و کینه توزی و بدبینی جای آن ها را می گیرد؛ اما در نهایت اسباب به گونه ای رقم می خورد که هویت اشخاص صالح و ناصالحی که پژوهان به امر الیاس از خدمت به دسته ی اول ابا داشت؛ اما برای دسته ی دوم هرگونه تلاشی را بذل می کرد آشکار می شود و پژوهان

با راهنمایی پیری با تقوا که آخرین بیمار او بود که الیاس تلاش فراوان برای عمل نکردن او داشت، به ماهیت شیطان پی می برد. (همدانی، ۱۳۹۵: ۳)

در اینجا می بینیم که وجود شیطان به عنوان واقعیتی مسلم در نظام خلقت، از اعتقادات اساسی سه دین یهود، مسیحیت و اسلام است که در اصل آن، اشتراک نظر دارند. لذا بازنمایی نادرست آن ها در رسانه ملی و رسانه خارجی موجب می شود که در ذهن مردم شکل خرافات و یا افسانه را به خود بگیرند.

ماهیت شیطان در قرآن و کتاب مقدس متفاوت است. در کتاب مقدس، شیطان یکی از فرشتگان رانده شده از درگاه الهی است و فرشتگانی به عنوان کارگزاران او، در خدمت او هستند که فرشتگان شیطان خوانده می شوند. همچنین متون یهودی (عهد عتیق) فرشتگان و ارواح را به نیک و بد تقسیم کرده، شیطان روح شریر اصلی شناخته می شود و او روح پلیدی است که به گسترش شر در